

Hentesek bárd nélkül

Sajnálja-e vagy sem, Juhász István a bárdot, mestersége címerét, nem tudni, de hogy örömmel nekiereszti a sebesen forgó tárcsát a csigára akasztott fél tehénnek, az biztos. Mozdulatairól is látszik. Új masinája van. Ha sajnálja, ha nem, a technika kiverte kezéből a súlyos csontvágó szerszámot. Amióta korszerűsítették a Szegedi Konzervgyárban a húscsontozó üzemszert, csak feláll a magaslatra, lekasztja a helyéről az elektromos Dick-Rotor bontófűrész, és add neki fakeszt, pillanatok alatt szétszedi a lakásajtónyi, félbe vágott jószágot.

Nem is tud majd mit kezdeni az erejével, hiszen ez a masina rövid idő alatt elszoktatja kezétől a bárdot. Most már csak ügyesen kell irányítani a fűrész, s máris lefordul a kívánt csontdarab a csigolyáról.

— Azelőtt aki bróderolt, bizony elfáradt estére — mondja Juhász István. — Most, hogy felkerültem ide a magaslatra, egymagam elvégzem, amit régebben nyolcan csináltunk.

Igy terelődött a beszélgetés a tegnapi:

— Mindenki csinált mindent. Ahogy a munka kívánta. Bordát csontoztunk, húst szeleteltünk, négyen álltunk körül az asztal, odacibáltuk a békára az anyagot.

— Ügymond, kézi hidraulikus emelőre — veti közbe Ungai Mihály, a húscsontozó üzemszert vezetője.

— Arra hurcoltuk a húst, s onnan ki, hogy tudta, vitte az asztalához. Csigolya, comb, lapocka, kinek, mi jutott. Kinek mi kellett.

Ez már mind a múlté, a fényes acélzalag az emberhez viszi a nagy combot, vagy a disznófejet. Munka azért most is akad, csak kevesebbet „derekálnak”, hajlonganak az emberek. Ahogy itt mondják egy a lényeg: fehérre kell csontozni az állatot. Az pedig abból áll, hogy addig nyesegetik, faragják éles késsel a néha faágyi csontokat, míg arról mind elfogy a hús. Kézügyességet, szakértelmet és jó csuklót kíván ez a munka. Varga Sándor a harmadik asztalnál birkózik, éppen egy nagy adag hússal. Majdnemhogy pillanatok alatt kidobja belőle a csontot, pedig bográcsnyi volt a sonka. Ilyet csak az csinál, aki szereti. Jó tíz éve együtt vannak majdnem mind a húszan.

Késsel banni nem könnyű, és elég veszélyes is. — Főleg akkor, ha a flaxni erős — mondja Makra Péter a szalag végén, a viaszos vászonhoz hasonló anyaggal borított asztalnál. Apró szeletekre csikozza a csontól lekanyarított pecsenyedarabot: — Ezt álom csinálni, olyan, mint egy szép harcra — igazítja víziállat formájára az előtte levő karnyi húscsikót. — De amelyik vénebb, ott megszabad a kés, az erős indarabon, és könnyen lecsap egy darabot az ember újjából is.

Ha nem védené rostélykesztyű a kezüket, bizony már „jattoláskor” kiderülne, ki a hentes. Lassan az erős testalkat sem ismertetőjele ennek a szakmának, mert az erőt legyőzi az ügyesség. Az üzemszertben is csak egy mozdulat és a fél dohányszó-asztalnyi munkapadra átkerül a húsdarab a szállítószalagról. Ebben nem vastagszik el az emberek karja.

— Nemcsak az a jó ebben az új üzemszertben — informál Darázs Sándor, a termelési osztály vezetője —

Somogyi Károlyné felvétele

hogy gépesített az anyagmozgatás, hanem nyáron is egyenletes hőmérsékleten tudunk banni a hússal. S ez higiéniai szempontból előnyös. A hűtőkompresszorok állandóan plusz 10 fokon tartják a levegőt. Most nem működnek, érthető, hiszen tél van. A falat mennyezetig mossuk, így az egészségügyi előírásoknak is megfelel az üzemszert.

Nagy még a széjjelenség, hiszen apró-cseprő tennivaló, utólagos munka akad bőven, de a folyamatos termelést ez már nem zavarja. A plafonba szerelték nemrég három futópályát, amire felaggatják majd a húsokat, hogy legyen mindig tartalék, nehogy üresen járjon a szalag. Szemre szép fényes, de vétek lenne ha csak azt néznék a dolgozók, hiszen az egész rekonstrukció összesen 8 millió forintba került. Kár lenne kihasználatlanul hagyni. A Mező Imre kétszeres aranykoszorús szocialista brigád tagjai, kik majdnem mindnyájan itt dolgoznak, ezt nem is engednék.

Azt, hogy megérte-e vagy sem a beruházásba beleölni a sok pénzt, már korábban latolgatták, eldöntötték. Hiszen ha nem lett volna értelmese, hozzá se kezdenek. Az embereknek adott könnyebb, kényelmesebb munkát.

Makra Péter mondja, aki már majdnem 40 éve a hússal bannik: — Könnyebb a munka az biztos, de egész nap jön a hideg a lábunkra, meg a derekunkra. Könnyen előcsalogatja a reumát. A gumitalpú cipő is hideg.

Válaszként az üzemszert: — Időnként tartunk szünetet, hogy egy kicsit mozogjanak, fellelegedjenek az emberek.

Mindez kötelező! A hidegben valóban nem romlik a hús, a vasrácpadozaton nem csúszik a cipő, de a dolgozó testi épiségének megóvása kötelesség. Még a furfang sem könnyíthetne rajtuk, esetleg ha deszkát tennének a lábuk alá, mert az előírás ezt tiltja. A húscsontozóüzem nem tűri a fát. Két oka van a szigorúnak. Ne kerüljön szálka az enni való közé, és vigyáznak az emberre is. Ugyanis a zsíros, csúsztató padlón könnyen megeshet a baj, hamar lenne baleset. Az pedig senkinek se jó.

Tudják ezt a szalagnál dolgozó hentesek, betanított munkások is, s Molnár Imre, a szocialista brigád vezetője mintegy összegezésül jegyezte meg:

— Úgy dolgozunk, ahogy kell!

S ebben benne van minden, a csont hús nélkül, s a hentes bárd nélkül.

Majoros Tibor

Bundák hörcsög-és nutriapréméből

Növeli tőkés exportját a ruházati szövetkezet

Tavaly exportált első alkalommal a Szegedi Ruházati Szövetkezet. A TANIM-PEX-szel öt évre kötött szerződés értelmében év végéig ötezer darab hörcsög-bélés-tábla jutott az Egyesült Államokba, 580 ezer dollárért. Ugyanabból a termékből idén 8-9 ezer darabot szállítanak tőkés piacra — mintegy 800 ezer dollárért —, juh subatáblából ugyanannyit, negyven ezer dollárért. Tavaly sikerrel zárult a kísérleti gyártás, így adott a lehetőség a juh-, illetve a báránybőrök folyamatos feldolgozására. A hörcsög tarka prémjéből bundát is gyártanak; most készült el a mintadarabok, bemutatásukra néhány nap múlva Budapesten kerül sor. Évente ötszáz ilyen bunda elkészítésére van lehetőség a szövetkezet üzemében.

Idén tovább bővíti tőkés exportját a ruházati szövetkezet, mégpedig a nutria bundájának kikészítésével, varrásával, eladásával. Az állapotok a mindszenti Lenini Termelőszövetkezet te-nyészt. Ebben az évben 7-8

ezer darab prémet szállítanak kikészítésre; e mennyiségből végül is négyszáz bundát varrhatnak az asz-szonyok. A kikészítési mun-ka a mórahalmi üzem dolgozóira jut, akiknek körülmé-nyeit jelenleg javítják. Épül a 128 négyzetméter alape-riületű szociális létesítmény, a valamivel nagyobb borszá-ritó és az 550 négyzetméte-ren raktár. Át kellett dolgozni a kikészítési technológiát, hogy megfelelő finomságú bőrhöz jussanak. Ahhoz, hogy immár jó minőségű, puha bőrt adhatnak tovább a kikészítők, hozzájárult a Fővárosi Mértékutáni Szabó-ság szakembereinek segítsé-ge is. A szabósággal egybe-ként 1982-ig érvényes koope-rációs szerződést kötöttek a szegediek, amelynek értel-mében hatszáz darab kiké-szített hörcsög-bőrt küldenek partnerüknek. A fővárosiak kész bundákat szállítanak viszonzásul.

A nutria gesztenyebarna, szürkésbarna prémjéből jelenleg azokon a gépeken varrnak bundát az asszo-

Koszorúzás-ünnepség

Szombaton a Mező Imre úti temető munkásmozgalmi sírkertjében koszorúzás-ünnepséget tartottak dr. Weil Emilnek, a magyar munkásmozgalom kiemelkedő személyisége születésének 80. évfordulója alkalmából. Az MSZMP Központi Bizottsága nevében Orbán László, az MSZMP KB tagja, az Országos Közművelődési Tanács elnöke és Kornidesz Mihály, az MSZMP KB osztályveze-tője koszorúzták meg a forradalmár orvos sírját.

Hazaérkezett az Akadémia küldöttsége

Szombaton hazaérkezett Moszkvából Szentágotai János, a Magyar Tudományos Akadémia megbízott elnöke, Márta Ferenc, az MTA főtitkára és Láng István főtít-kárhelyettes, akik a szocia-lista országok tudományos akadémiai vezetőinek érte-keztetésén vettek részt.

Új hűtőalagút

A tatabi hűtőtechnika ipari szövetkezet műszaki kollektívája új típusú gyorsfagyasztó alagutakat fejlesztett ki. Húsok, gyümölcsök, mi-relitárak, készletek gazda-ságos gyorsfagyasztására alkalmasak az új berendezé-sék. Az alagutak hűtőgéphá-zához kapcsolódva önállóan, vagy nagyobb hűtőház ré-szeként is üzemeltethetők. Az automatikusan működő, nagy teljesítményű elpáro-logtatókkal, ventilátorokkal, légcserélőkkel és légtérelő elemekkel minusz 35 fokos hőmérsékletet biztosítanak az alagútban. A gyorsfagyasztó olyan részeket, amelyek az élelmiszerekkel, hússal érintkeznek, rozsdamentes acéllemez-burkolattal látják el. Az első két gyorsfagyasztó alagutat a nagyrédei termelőszövetkezetben és a környei mezőgazdasági kombi-nátban helyezték üzembe.

Pótművelődés

Alig akartam hinni a szememnek. Lengyel barátunk gépkocsiba ültetett, kivitt Krakko külvárosába, megmutatta az „örült maharadzsza” giccspalotáját. A látvány minden képzeletet fölülmúlt. Csak álltunk földbe gyökerezten ennek az ezeregy-dzsungelszerű mennyor-szágnak földi kapujánál, az emberi együgyűség paradicsomi állapotának egzotikus tornácán, bámulva a színes szobrokat, halakat, őshüllőket, medvéket, sörényes vadakat, a buja indákat, pálmákat, trópusi növényeket, bennük a kas-télyt, ami oly féltéken hűződött meg a műtermészet eme riasztó szimbioziséban, mintha tébolyodott lélek menekült volna ide, óvszigetként keresve a bolondok házában. Al-lítólag maszek kisiparos magánzenvedélyének szórmedvé-nye, vagyont örökölt valahonnan Amerikából, erre költötte.

Az emléket évek óta hordozom. Mi más mozdíthatta emberünket a való világból az álvilágba, ha nem az, hogy igazolatlan fantáziája a szeblét örömet kialakulatlan nosz-talgiaiban keresi. Ennyi pénzből esztendőről esztendőre hozzájuthat az igazi dzsungelhez is, ha odautazik, de neki elég a másolat, a pótdzsungel, amit naponta elérhet, kar-nyújtásnyira van tőle, az övé egészen. Tünődésre mindössz-e annyi készlet felőle ma is, hogy az eredendő szükség-lete természetes, hiszen valamennyiünkben él parányi lé-lekmozgása az „örült maharadzsának”. Amikor könyvet keresünk a polcon, színházba vagy képtárba lépünk, hang-versenyt hallgatunk, bekapcsoljuk a rádiót, a tévét, mind-mind azért, hogy engedjük magunkat elvarázsolni. Ilyen-kor persze mások a szükségleteink, mint a példázat embe-rének, nagyjából a művészet és a giccs varázshatalma kö-zötti távolságról elkülönbözök. Mégis gyanakszom, köztes varázslatok is vannak, s valahonnan a felülről, középről (tehát már túl a giccsen és innen a művészetől) vonzóvá tehető az igaznak helyébe törleszkedő pótlék. Ami gyor-sabban, szegényebb gondolati és érzelmi folyamatok révén, simulékonyabb, tetszetősebb formában tárulkozik föl. *Vagyis a giccsről jut eszembe a művészetpótlék, ami bizonyos helyzetekben hasznos szolgálatokat tehet, ha gyorssegélyre használják, átmenő forgalomnak a valódi, eredendő érté-kekhez, mert máskülönbön veszélyes, midőn a hozzá kö-zeledőnek a kívánatos és elért cél képzetét kelti, s jelen-lete eltakarja azt, aminek pótlására hivatott.* Miről beszél-tek? Irodalmi és zenei művek felületes kivonatairól, a kis-áruforgalomba duzzasztott reprodukciókról, a képregény-ről, a zseniális alkotások értéktényében mártózkodó értékte-len adaptációkról, az epigonok selejtermészeiről, egyáltalán a megbillő esztétikum egyensúlytalanságáról, a tartalomnak öncélú formaruhába bújtatott leértékeléséről. Ezek a műalkotások árnyékjelenségek, tenyésznek, szaporak. A félműveltség kiapadhatatlan forrásvein megélt indák, fo-lyondárok, melyek azért éppúgy az élő természet részei, mint a törzsüket növesztő fák vagy a szirmaikat bontó vi-rágok. Jelenségekörük nehezen rajzolható ki, hiszen a hoz-zájuk tapadó érdeklődés kizárólagossága, a népszerűségük, keresettségük miatt okoznak zavart. Azoknál persze — s most rólok van szó —, akik megneznék a tévében vagy a moziban valamely regényadaptációt (szandékosan nem so-rolnak példákat, mert nem az a baj, hogy a regényeket „feldolgozzák”), s aztán nem nyúlnak többé a könyvhöz. (A Tővé Nyitott könyv rovatának ugyanakkor éppen az legfőbb haszna, hogy beéri a részletek dramatizált, képi át-ültetésével, s nyitva hagyja — mi több, fölkelti — az ér-deklődést az eredeti mű iránt.) Hány lakás falait díszítik a cinquecento, a spanyol barokk vagy Németalföld meste-reinek gyengécske reprotái, merthogy azok a szépek, és hát a mai festőket ki érti. Magánygy? Az Ámbátor előfordul-hat, hogy több annál.

Az elmúlt években társadalmi programmá érett a köz-művelődés. Párthatározat, törvény, Olvasó népért mozgalom, népművelők, könyvbarát akcióbizottságok, munkásmű-velődés, üzemi kultúrfelelősök, szakszervezeti kezdeménye-zések, felnövekedés, életre nevelés az iskolában, a per-manens képzés és önképzés — messze lehetne sorolni. A közművelődés hosszú távú menetrendjén közbülső ellen-őrző állomások a különböző vetélkedők és az oktatásban résztvevők eredményeinek regisztrálása. Itt kísért a pótművelődés veszélye. Arról már írtak eleget, hogy a szocia-lista brigádok kulturális vállalásaiban mennyi a formáság, valaki beírja az „ellenőrzőkönyvbe”, ekkor és ekkor meg-nezték a tárlatot, a színházat, a filmet, találkoztak az író-val stb. Ennél sokkal értékesebb, ha beneveznek egy ve-télkedőre. Adott a téma, kiosztják a részfeladatokat, s ki-ki fölűti a lexikonoldalakat, elolvassa a Száz híres regény-ből ami éppen ide vág, átnyalazza a tankönyvet vagy be-magolja Newton és Kepler törvényeit. Történt valami? Persze, történt. Esetleg vetélkedőt nyerhet a brigád, ki-osztják a díjakat, továbbjutnak, kezdődik előlőről a föl-készülés. Mindez nagyon jó, mert aki evett a tudás fájából, megjöhet az étvágya. De ha nem jön — amihez elég le-het a sikertelenség vagy a belefáradás —, akkor voltaképen nem történt semmi, hiszen a futólépésben beszerzett anyag elvész, az csupán pótművelődés. Márpedig a halmozott vetélkedőkkel — miként az oktatásban is annyit em-legetett maximalizmussal — óhatatlanul ilyen pótművelő-désre fogjuk az érdekelteket. Ami pedig az általános mű-veltség alapjainak megszerzését illeti (Csongrád megyei adat): miközben a tankötelesek 8-10 százaléka ma sem végzi el az általános iskolát, a dolgozók esti tagozataira kevesebben járnak (1274-en), mint 1974-ben. (1953-an.) *Vagyis a közművelődés fő forrásvidékén — ahol az okta-tásfolyamat ténye minimálisra szoríthatja a pótművelődés esélyét, miután a műveltségnek mégiscsak valamely kom-plex rendszerét kínálja —, mitem jussak a helyzet.*

Visszatérve a vetélkedőkre (félreértés kizárandó): ér-dekes, izgalmas, kollektív formák ahhoz, hogy szel-lemi pezsgés induljon valahol. Csak a hasznát kell józanul értékelni, kamatoztatni, építkezni belőle, mert ön-magában az még nem közművelődés. Legfeljebb annak, aki díjkiosztás után hazamegy, s nyugodt körülmények között megint föllapozza a bemagolt könyvet. Elolvassa, mert kezdi érdekelni...

Nikolényi István